

ביאורים

לאחר שלמדנו מהי הפרישות הרצויה ומהי הפרישות שאינה רצויה, עובר הרמח"ל לעסוק בסוגים השונים של הפרישות. הרמח"ל מגדיר שישנם שלשה סוגים של פרישות, והוא מפרטם אחד לאחד.

בכדי לעמוד כראוי על מהותה של הפרישות, ולהפוך אותה לחלק מהחיים שלנו, לא די בידיעה רחבה וכוללת שיש מושג כזה של פרישות, אלא ישנו צורך לעמוד על הגוונים השונים של הפרישות. הרמח"ל טורח ומפרט לנו כל מין ומין ממיני הפרישות, בכדי לעוררנו להכרה רחבה ומקיפה, שמכילה בתוכה את כל הגוונים השונים של האדם.

הפרישות בהנאות - פרישות זו כוללת בתוכה את הצורך של האדם להתגבר על עצמו, ולא לעסוק יותר מדי במילוי צרכיו הגשמיים, כפי שהארכנו כבר בימים קודמים.

הפרישות בדינים - פרישות זו תובעת מן האדם להתרומם מעל העיסוק התמידי בשאלת המותר והאסור על פי ההגדרה היבשה. פרישות זו נועדה לרומם את האדם למצב בו הוא מתרחק מן האיסורים מאוד מאוד, עד שכל מה שיש בו שמץ של קרבה לאיסור הוא נמנע מלעסוק בו.

הפרישות במנהגים - אמנם ידוע ומפורסם שכאשר אדם נמצא בחברה טובה הוא מושפע ממנה לטובה, אבל עם כל זה מלמדנו הרמח"ל שלמרות זאת לעתים יש מקום לפרוש גם מהחברה הטובה. העיסוק של האדם בענייני יראת ה' הינו עיסוק שמצריך התאמה מלאה לעולמו הפנימי של האדם. כדי שיוכל האדם להגיע למצב בו הוא פועל בהתאמה מלאה לנפש שלו, יש צורך חיוני שהאדם יפרוש לעיתים מהחברה ויעסוק בשאלה הפרטית היכן הוא נמצא, ומה מתאים לו עכשיו.

כאשר לוקח האדם את שלושת סוגי הפרישה הללו, ומשריש אותם בתוכו באמת, מתחולל באדם שינוי עמוק ופנימי, אשר כולל בתוכו התנהלות חדשה ומקיפה בכל מעשיו והרגליו.

הרחבות

• חשיבות השליטה על הדיבור

למעט דבורו וליצהר מן השיחה בטלה. הגר"א יצא למסע לכיוון ארץ ישראל, ובצאתו השאיר לבני משפחתו איגרת (הנקראת עלים לתרופה), עם כמה הנהגות חשובות. הוא כותב שם: "ועד יום מותו צריך האדם להתייטר, ולא בתעניתים (תענית) וסיגופים, רק ברסן פיו ובתאוותו. וזה התשובה, וזה כל פרי העולם הבא... וזהו יותר מכל התעניתים וסיגופים בעולם. וכל רגע ורגע שאדם חוסם פיו, זוכה לאור הגנוז שאין מלאך וברייה יכולים לשער... ובזה יכוּפּר לו כל עוון וניצול משאל תחתית כמו שכתוב: "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו", "מוות וחיים ביד הלשון", אוי למי שממית עצמו בשביל דיבור אחד ומה יתרון לבעל הלשון".

פרק יד - בחלקי הפרישות

חלקי הפרישות הראשיים שלשה. כי הנה יש פרישות בהנאות, פרישות בדינים, פרישות במנהגים: יש שלושה תחומים בפרישות. הראשון - בהנאות, והשני - בדינים, והשלישי - בחלקי הפרישות. והנה יש פרישות בהנאות, והנה יש פרישות בדינים, והנה יש פרישות במנהגים.

הפרישות בדינים הוא להחמיר בהם תמיד לחוש אפלו לדברי יחיד במחלקות אם טעמו נראה אפלו שאין הלכה כמותו, ובתנאי שלא יהיה חמור קלו, ולהחמיר בספקות אפלו במקום שאפשר להקל בהם. וכבר בארו לנו החכמים זכרונם לברכה (חולין לו ע"ב), מאמר יחזקאל, "הנה נפשי לא מטמא ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה, ולא בא בפי בשר פגול" (יחזקאל ד, ד) - "שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם ולא אכלתי מבשר כוס כוס".

והנה כל זה מתר הוא מן הדין ודאי אלא איהו דאחמיר אנפשיה. וכבר זכרתי למעלה שאין ללמוד ממה שהתר על כל ישראל, לפרושים שיש להם להרחיק מן הפעור ומן הדומה לו ומן הדומה לדומה. וכן אמר מר עוקבא (שם קה ע"א), "אנא בהאי מלתא חלא בר חמרא לגבי אבא, דאלו אבא כד אכל בשרא האידנא לא הוה אכל גבינא עד למחר כי השתא, ואנא בהאי סעודתא לא אכילנא בסעודתא אחריתא אכילנא", ובדאי שאין פסק ההלכה כמו שהיה אביו עושה, שאם לא כן לא היה מר עוקבא עושה נגד זה, אלא שאביו מחמיר היה בפרישותו ולכך היה מר עוקבא קורא עצמו חלא בר חמרא, לפי שלא היה פורש כל כך כמוהו.

והפרישות במנהגים הוא התבודדות וההבדל מן החברה המדינית, לפנות לבו אל העבודה וההתבוננות בה כראוי, ובתנאי שלא יטה גם בזה אל הקצה האחר, שכתב ארמו זכרונם לברכה (כתובות יז ע"א), "לעולם תהא דעתו של אדם מערבת עם הבריות", וכן אמרו (ברכות סג ע"ב), "חרב אל הבדים ונאלו" (ירמיה נ, לו) - "חרב על שונאיהם של תלמידי-חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה", אלא יתחבר האדם עם הטובים זמן מה שמצטרף לו ללמודו או לפנותו ויתבודד אחר כך להדבק באלקיו ולהשיג דרכי הישר והעבודה האמתית. ובכלל זה - למעט דבורו וליצהר מן השיחה בטלה ושללא להסתפל חוץ מארבע אמותיו וכל פיוצא בזה מן העניינים שהאדם מרגיל את עצמו בהם עד שנושאים לו בטבע אל תנועותיו.

והנה שלשת החלקים, אף על פי שאמרתים להם בכללים קצרים, הנך רואה שהם כוללים פעולות רבות מפעולות האדם, וכבר אמרתי להם שהפרטים - אי אפשר למסר כי אם לשקול הדעת, להישיר אותם על ישר הכלל ואמתו.

בשמועות - בשמיעת שירים וכד'. **חמרו קלו** - החומרא מביאה לידי קולא. **בשר כוס כוס** - בשר בהמה חולה שנשחטה בטרם תמות. **איהו דאחמיר אנפשיה** - הוא החמיר על עצמו. **אנא בהאי מלתא חלא בר חמרא וכו'** - אני בעניין זה גרוע כחומץ בן יין ביחס לאבי. אבי כשאכל בשר המתין ולא אכל גבינה עד למחרת באותה בשעה, ואני ממתין רק עד הסעודה הבאה. **המדינית** - חברתית. **הקצה האחר** - פרישות גמורה מן החברה. **שונאיהם** - הכוונה בלשון סגי נהור. **בד בבד** - לבד, ואינם לומדים זה עם זה. **שונאיהם לו** - שנקבעים בו. **להישיר** - להתאים.